

- 20 oktober laatste dag om kopij en veldwaarnemingen in te leveren voor het volgende nummer
- 5-6 december stootvogeltelling in enkele gebieden
- 19 december zeventiendag in Utrecht

DE MOURIK

JAARGANG 7 NUMMER 3

VOGELWERKGRUPE RYK VAN NIMMEGEN EN OMBSTREKEN

bodies' van duiven en wild. Ruzies over jachtrechten werden en worden beïnvloed met parathion. Vermeend wanbeheer kan aanleiding zijn voor betrokkenen om vergiftigd aas uit te leggen voor roofvogels, vossen en dassen.

Bij de bescherming van jachtbelangen worden soms illegale methoden gevolgd, zoals het uitleggen van vergiftigde eieren t.b.v. kraaiachtigen. Ook buizerden, wespdierven en egels worden hier het slachtoffer van. Alhoewel reeds enkele jaren geen vergunningen meer worden uitgegeven voor het gebruik van gifeieren vindt toch nog toepassing op kleine schaal plaats.

Stropen met gif komt regelmatig voor. Hiertoe worden brokken aas (konijn, duif) overgoten met een snelwerkend gif en vastgezet aan pinnen om te voorkomen dat de slachtoffers het gif ergens anders zullen consumeren.

Slachtoffers bestaan in dit geval uit aaseters, zoals de buizerd, rode wouw en kiekendief. De dode dieren verdwijnen naar illegale preparateurs of met slinks verkregen vergunningen naar officiële preparateurs.

Zelfs de handel in cadavers is zeer lucratief.

Het meest sprekende geval speelde zich in de Achterhoek af, waar vreemden de buizerd-voerplaatsen van vogelbescherming gebruikten en zeer gul 'kip gedrenkt in parathion' uitdeelden. Het aantal 'voer-vaste' buizerden daalde binnen enkele dagen snel.

Unachtzaamheid en onkunde kunnen bij een goede anamnese verondersteld worden. In dergelijke gevallen zal een positieve uitslag aanleiding zijn tot een zorgvuldig nagaan van de oorzaken die tot het ongeval geleid hebben.

Onopzettelijke chronische vergiftiging met aanwijzingen bij de sectie:

Sinds enkele jaren staat in talrijke landen de valhagel in het teken van de belangstelling. Onder valhagel wordt verstaan die hagel die het doel voorbij schiet en direct in het milieu terecht komt onder andere in het water. Fouragerende vogels nemen de hagel op en vermalen de korrels in hun sterke magen met behulp van zand, kiezel en maagzuur. Het lood kan dan in de darm worden opgenomen. Hagelresten worden in de maag aangetroffen.

Amerika telt 1.000.000 loodslachtoffers per jaar (vooral langs de trekroutes, stalen hagel). In Nederland stierven aan loodvergiftiging van 1977-1979 enige honderden grauwe ganzen en een aantal eenden.

Het probleem is zeer complex. Voeding, bodemgesteldheid etc. spelen een rol. De watervogel brengt de stabiele hagelkorrel als opneembaar lood in de circulatie.

De Werkgroep voerde in 1979 onder andere in samenwerking met de Keuringsdienst van Waren te Zutphen een oriënterend onderzoek uit op de maaginhoud van normale eenden, botulismusslachtoffers en kooiker-eenden.

Onopzettelijke chronische vergiftiging zonder aanwijzing bij sectie:

Dit soort vergiftigingen zijn na de dood zelden vast te stellen. Verzwakte en zieke dieren herbergen soms grote hoeveelheden parasieten die het beeld kunnen vertroebelen, doch op zichzelf ook aanleiding kunnen zijn tot ziekteuitbraken. Het is dan ook zeer belangrijk de leeftijd van de vogels te weten. Vogels in hun 2e of 3e kalenderjaar zullen over het algemeen minder snel aan parasieten ten onder gaan.

De geografische spreiding speelt een grote rol evenals de trekgevoontes. Gegevens uit standvogels geven meer informatie dan trekvogels. De voedselkeuze bepaalt uiteindelijk of er gif wordt opgenomen. In bepaalde tijden kan het voedsel beperkt zijn tot één gewas of één prooi, zodat de vogel grote hoeveelheden daarvan nuttigt. Bovendien wordt soms ander voedsel genuttigd dan normaal.

Vogels die normaal een levende prooi vangen gaan aan eten. Grote aaseters daarentegen (buiserd) vallen in hongerperiodes volwassen fazanten aan en kunnen ergernis opwekken van jagers die zullen proberen de dieren te vergiftigen.

Bij het onderzoek naar vergiftigingen dient men derhalve nauwkeurig op de hoogte te blijven van wat 'er buiten' gebeurt. In dergelijke situaties kunnen alleen lokale waarnemers de relevante informatie verstrekken.

Opzettelijke vergiftiging:

Opzettelijke vergiftigingen worden toegepast als bescherming tegen reële of vermeende schade. Deze vorm van vergiftiging wordt niet alleen toegepast in de landbouw, doch ook op vrij grote schaal in steden, zowel in klein als groot verband tegen duiven etc. Koerende duiven om 4 uur 's morgens zijn in staat grote agressie van mensen op te wekken. Enkele beheerders pluchten hun kerktorens tegen verontreiniging te beschermen met parathion, waardoor uitgebraakte goudgele mais en dode duiven tussen geparkeerde auto's en kinderen rolden. Particulieren spuiten hun vuurdoorns tegen vraat.

Wraakacties worden regelmatig uitgevoerd over de 'very dead

VAN DE BESTUURSTAFEL

LEDENMUTATIES:

Adreswijzigingen:

R. Kwak, Raapopseweg 70, 6824 DT Arnhem; 085-514295.
G. Schreurs, de Ruyterstraat 43, Nijmegen 6512 GA.

Opzeggingen:

J.J.M. Evers, Nijmegen.
A.E.M. de Meyer, IJzendijk.

Collectief abonnement "Het Vogeljaar"

De prijs van een abonnement op Het Vogeljaar is voor het jaar '82 voor de leden van de vogelwerkgroep f 12,50. Laten de leden die een nieuw abonnement wensen of een lopend abonnement willen opzeggen dit tijdig kenbaar maken aan onze penningmeester. De abonnementsprijs dient overgeschreven worden op de girorekening van onze vogelwerkgroep.

Schijnbare vergiftigingen:

- Schijnbare vergiftigingen kunnen voor waarnemers in het veld aanleiding zijn de roeren met als gevolg overijlde uitspraken en voortijdige bemoeienis door de openbare media. Als voorbeelden mogen gelden:
1. Sterfte onder jonge torenvalken in augustus 1978 door absolute of relatief voedselgebrek.
 2. Vogelcholera uitbraken met zeer snel verloop waarbij de vogels soms dood op het water vallen.
 3. Botulismus in de aanvangsjaren. Thans is botulismus echter alom bekend, waardoor andere ziekteoorzaken gemaskeerd kunnen worden.
 4. Ungeorganiseerde voeracties gedurende de afgelopen winter bleken vaak aanleiding te zijn tot verdenking van vergiftiging.
 5. Dood knuppelen van alle niet vliegvlugge jongen in een kolonie kopmeeuwen in verband met een maaivergunning.
 6. Sterfte in koelwaterlozingen. Zieke vogels vertoeven graag in warm water en kunnen daardoor het percentage zieke dieren ter plaatse sterk verhogen.

Het onderzoek in het veld wordt bemoeilijkt door de volgende factoren:

1. Naarmate de populatiedichtheid van een bepaalde vogelsoort minder is, wordt de vindkans kleiner. De vindkans wordt mede bepaald door grootte, kleur en leefgewoontes van de vogel, alsmede de gesteldheid van het terrein.
2. Het optreden van predatoren kan de vindkans tot de nul-lijn terugbrengen. Jonkers (1978) en anderen toonden aan dat 80% van de cadavers langs de wegen in 24 uur verdwijnen.
3. De vraag naar geprepareerde vogels beperkt in sterke mate het aantal inzendingen van uilen, roofvogels, ijsvogels etc.
4. Bij monstername in landbouwgebieden wordt de aandacht vaak (mogelijk op aanraden van de gebruiker) volledig gericht op het uitgezaaide materiaal. De praktijk wijst echter uit dat zaai-zaad zelden aanleiding geeft tot vergiftigingen. In het merendeel der gevallen wordt het gif met de hand getrooid. In typische gevallen vindt men hoopjes ongekiemd graan tussen het eerder gezaaide gekiemde graan.
5. Locale opsporingsambtenaren hebben vaak geen overzicht over de toelaatbaarheid van lozingen en bespuitingen. In Gelderland spoot men jaarlijks kopersulfaat waardoor tientallen vogels stierven. Aangezien de handeling toegestaan was werd geen actie genomen. De lokale natuurwacht vond de sterfte niet normaal en zond materiaal in. Kopersulfaat bleek vermengd met parathion te worden gespoten.

Oorzaken van vergiftigingen:

- Onopzettelijke acute intoxicatie door bescherming van het gewas zoals bij de emtelenbestrijding in grasland, boomgaardbespuiting, zaad- en pootgoedbehandeling, afvalverwerking en lozingen.
- Onkunde en onachtzaamheid kunnen in deze gevallen intoxicaties veroorzaken. Als voorbeeld van onachtzaamheid vermelden we het gebruik van met organische fosforverbindingen geïmpregneerde kunststofkorrels als wormmiddelen bij paarden. Fouragerend pluimvee en mogelijk wilde vogels pakken gaarne een korreltje uit de fascies mee. Zelfs bij opname na 6 weken in de mesthoop komt door vermaling in de sterke vogelmaag gif uit de kern van de kunststofkorrel vrij.
- Een ander type vergiftiging dat berust op de krachtige maagspierwerking is loodvergiftiging, welke later ter sprake komt.
- Als onkunde beschouwen we het laten grazen van ganzen in een perceel grasland waar de loonwerker zojuist enkele liters parathion heeft gespoten.

BEKNOPT VERSLAG VAN DE ALGEMENE LEDENVERGADERING D.D. 3 SEPT. 1981

Aanwezig : 28 leden, inclusief het bestuur.

MEDEDELINGEN

Een te verwachten contributie-verhoging is niet noodzakelijk en wordt derhalve als agendapunt naar de volgende vergadering verschoven. Betreffende de geplande aanleg van de B9N rond Kleef, heeft onze VWG een bezwaarschrift ingediend. (De tekst hiervan vindt u in deze Mourik.)

BESTUURSVERKIEZINGEN

Aftredend zijn Johan Thissen en Wouter Helmer. Laatstest stelt zich niet herkiesbaar. Omdat er geen voordrachten zijn binnengekomen vraagt het bestuur de vergadering om de plaats open te laten tot de voorjaarsvergadering om gelegenheid te hebben kandidaten te benaderen. De voorzitter zelf wordt met overgrote meerderheid herkozen.

RIVIERTELLINGEN

Voor deze tellingen blijkt er bij onze VWG veel animo te bestaan. Zo lang deze belangstelling blijft gaan we hiermee door.

STOOTVOGELTELLINGEN

De opzet van deze tellingen wordt iets gewijzigd. Er komt nog maar één telling van een zo groot mogelijk gebied in januari. In de maanden dec. en febr. zullen alleen de 'betere' gebieden geteld worden. Vervolgens geeft de voorzitter een toelichting op het feit dat alle waarnemingen in de databank van het SBB zullen worden opgeslagen. De voorwaarde, dat de landelijke werkgroep stootvogeltellingen eerst schriftelijk toestemming moet hebben verleend, eers SBB de gegevens aan derden kan geven, is voor de vergadering voldoende om met deze opslag ven gegevens in te stemmen.

TREKTELLINGEN

Zowel op landelijk niveau als binnen onze VWG is de organisatie nog niet rond. Dick Visser stelt voor slechts één post te bemannen, waarbij de Wylerberg de voorkeur heeft. Er gaan voldoende vingers omhoog om dit experiment te starten

BROEDVOGELINVENTARISATIE

Er wordt een team samengesteld, dat de inventarisaties van de Westermeeuwijk zal uitwerken. Volgend voorjaar staat de Heerlijkheid Beek op het program en bij voldoende belangstelling tevens (een deel van) de Hatertse Vennen.

SOORTENONDERZOEK

Omdat uit de spaarzaam ingeleverde fenologie-formulieren te weinig gegevens komen, houdt Dick Visser een pleidooi voor het vormen van een werkgroep die zich met soortenonderzoek bezig houdt. Naast degenen die dit al via het enquête-formulier gedaan hadden, geven zich nog een 5-tal leden voor dit soortenonderzoek op.

ENQUÊTE

Ondanks het feit dat enkele actieve VWG-ers het formulier niet teruggestuurd hebben, is de voorzitter tevreden met een respons van 31 formulieren. De vergadering krijgt een overzicht voor welke activiteiten meer en voor welke minder belangstelling bestaat.

RONDVRAAG

Vanwege de redactionele eis om het verslag tot één pagina te beperken, zijn de notulen van de rondvraag bij de sekretaris ter inzage.

Om 21.30 hr wordt het officiële gedeelte van de vergadering besloten. Na een pauze worden voor de rivier- en stootvogeltellingen de gebieden 'verdeeld' en afspraken gemaakt voor de trekellingen.

BERICHT

Wat het SOVON-onderzoek voor de bestudering van winter- en trekvogels betreft: ondanks het vele dat al gedaan is en wordt, zijn er nog een aantal lacunes in de verkregen gegevens van ons werkgebied. In de laatste twee jaar van het onderzoek (oktober 1981 t/m september 1983) moet het toch mogelijk zijn de grootste lacunes op te vullen.

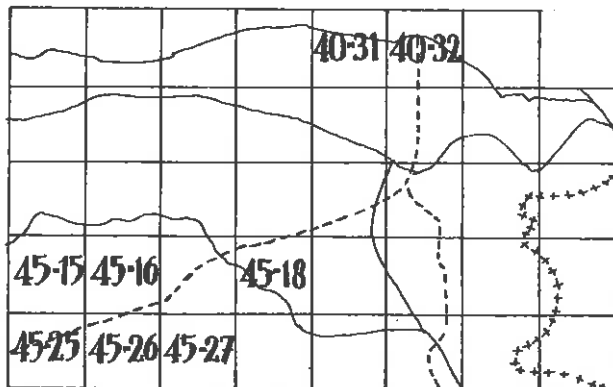
De grootste lacune ligt rond Oss: de blokken 45-15, 45-16, 45-25, en 45-26; rond Ravesteyn: 45-17; ten zuiden van Wychen: 45-18 en rond Schaijk: 45-27, voor wat betreft het gebied van de distriktskoördinator Grote Rivieren. De blokken ten zuiden van bovengenoemde behoren tot het gebied van de distriktskoördinator van Oost-Brabant. Deze heeft tot nu toe weinig of geen gegevens uit dit gebied. Ten noorden van de Waal zijn de blokken 40-32: Elst en 40-31 ten westen van Elst onvoldoende onderzocht.

De beste oplossing is natuurlijk dat leden van de werkgroep, woonachtig in zo'n gebied, op zich zouden willen nemen om per maand de soorten vogels die in het betreffende blok voorkomen te noteren. Hoe intensiever men dat doet des te beter. Maar ook als men dagelijks goed oplet op weg naar werk, school of wat dan ook, kan men een aardig inzicht verkrijgen in de veranderende samenstelling van de vogelpopulatie.

Een minder goede, hopelijk niet noodzakelijke oplossing is, wanneer één of meer mensen de slecht of onvoldoende onderzochte blokken gaan bezoeken. Vanwege de afstand zal dit wel met de auto moeten gebeuren. Zouden mensen die er iets voor voelen om mee te doen aan dit onderzoek, al was het maar door middel van dagboek- of andere gegevens uit voorgaande jaren, contact met mij op willen nemen? Ook mensen die bereid zijn bedoelde blokken te gaan bezoeken, kunnen zich bij mij melden. Mogelijkerwijs is een onkostenvergoeding hiervoor te regelen.

Men hoeft geen volleerd vogelaar te zijn en niet elke dag het veld in te gaan om aan dit onderzoek mee te kunnen doen. Je kunt het juist als een goede gelegenheid beschouwen om je omgeving wat beter te leren kennen en je soortenkennis wat bij te schaven.

Peter Brouwer
Pater Brugmanstraat 44, Nijmegen.

VOGELSTERFTE EN MILIEUBEWAKING

(vernavoudiging van de voordracht gehouden door Th. Smit, ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van het C.O.I. (Centraal Oiergeneeskundig Instituut) en afgedrukt in het Tijdschrift voor Oiergeneeskunde 105 / 1980).

Aan vogels kun je goed zien hoe de toestand van het milieu is, omdat je vogels kunt horen, zien en tellen. Populatie dichtheid, nestplaatsen en broedresultaten worden veelal nauwkeurig geregistreerd. Veranderingen in de biotoop kunnen zich afspiegelen in het aantal waarnemingen. Factoren in de aantasting van de biotoop zijn: wegeaanleg, veranderingen in de waterstand en woningbouw, veranderingen in de soorten van de geteelde gewassen en vergiftigingen; industrieafval.

In 1974 ontstond de Werkgroep Vogelsterfte waarin allerlei instellingen vertegenwoordigd zijn. Doelstelling van de Werkgroep is het inventariseren van ziekten en afwijkingen bij het in het wild levende vogels. Indien mogelijk en nodig worden er maatregelen aangegeven die kunnen leiden tot de oplossing van het onderzochte probleem.

Er is een uitgebreid waarnemingssysteem opgebouwd waarin ornithologische en veterinaire takken, lokale werkgroepen en 65 opvangscentra samenwerken. Bovendien zijn allerlei politiediensten, milieudiensten van rijk, provincie, gemeente en industrie actief. Het aantal inzendingen neemt snel toe (1979: ± 900). Deze kunnen sterk verschillen, maar een nauwelijks te vinden goudhaantje kan even belangrijk zijn als een dozijn zwarte kraaien.

Gang van het onderzoek:

Direkt na aankomst van het materiaal wordt op grond van het begeleidend schrijven een onderzoekschema opgesteld. Wanneer het lijkt dat er van vergiftiging sprake is, wordt direkt de krop-maaginhoud verzameld voor een biologisch onderzoek naar vergiftiging.

Aanwijzingen voor vergiftiging zijn bijvoorbeeld:

1. Verschillende dode vogels in beperkt areaal.
2. Dood uit de lucht vallen.
3. Brakende vogels.
4. Plotseling verdwijnen van één of meer soorten vogels buiten de trektijd.
5. Plotseling geheel broedsel dood.

Bij deze aanwijzingen blijken veelal akute vergiftigingen te kunnen worden vastgesteld. Chronische vergiftigingen kosten daarentegen meestal uitvoerig chronisch onderzoek. In de meeste gevallen worden echter alle beschikbare onderzoekstechnieken op het cadaver toegepast, met name ook het virologisch, bacteriologisch, parasitologisch onderzoek. Bij dit onderzoek komen dan ook andere doodsoorzaken aan het licht zoals vlekziekte, vogelcholera etc.

Indien het eerste onderzoek in Doorn negatief of onbevredigend verloopt worden andere afdelingen ingeschakeld.

Bij het biologisch onderzoek krijgen watervlooiën en guppen de krop-maaginhoud te eten. Als zij doodgaan worden de volgende maatregelen genomen:

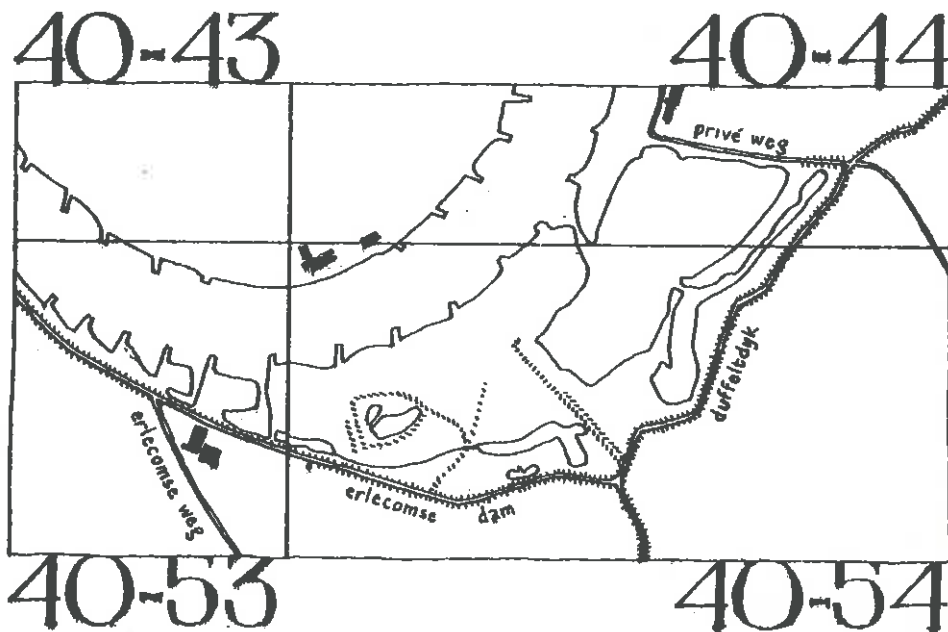
- a. materiaal wordt gereserveerd voor toxicologisch onderzoek.
- b. bericht wordt gegeven aan opsporingsinstanties, Vogelbescherming en/of aan de inzender.

In dringende gevallen wacht de inzender (veldpolitie) op antwoord. In de meeste gevallen van akute vergiftiging ontvangen de belanghebbenden binnen enkele uren bericht, zonder dat dan echter al vaststaat welk gif in het spel is.

Overigens zijn alle gegevens over steltlopers in het gebied, van harte welkom, ook de incidentele van buiten het weekend. Ook valt te denken aan tellingen van eventuele slaaptrek van wulpen en dergelijke.

Ik stel het zeer op prijs wanneer men bij het opsturen van gegevens het nummer van SOVON-blok vermeldt. Dit in verband met het onderzoek naar het voorkomen van winter- en trekvogels van het SOVON.

Gegevens en aanmeldingen voor deelname opsturen aan:
Peter Brouwer,
Pater Brugmanstraat 44, 6522 EN Nijmegen.
Tel. 080-220618.

STICHTING ORNITHOLOGISCH VELDONDERZOEK NEDERLAND

CONTACTORGAAN VOOR VOGELSTUDIE KNNV

Uitnodiging voor de landelijke contactdag van SOVON/COV op zaterdag
19 december 1981.

Plaats: Botanisch Laboratorium, Lange Nieuwstraat 106, Utrecht
(ca. 20 min. lopen vanaf het Centraal Station. Te bereiken via
Dom (Domplein) en Korte Nieuwstraat)

Agenda

- 10.00 u. Zaal open. Gelegenheid tot koffie drinken.
- 10.30 u. Opening van de bijeenkomst door de voorzitter.
Aansluitend ingekomen stukken en mededelingen over de ontwikkelingen
m.b.t. SOVON/COV.
- 11.00 u. J. Bekhuis: Atlasproject voor Winter- en Trekvogels: voortgang van
het veldonderzoek en voorlopige resultaten.
- 11.45 u. J. Bekhuis: PTT-project: doelstelling en eerste resultaten.
- 12.15 u. B. Loos: Fenologie: nieuwe aanzet voor een landelijk georganiseerd
onderzoek.
- 12.30 u. Lunchpauze (koffie en thee verkrijgbaar in de kantine. Lunchpakket
zelf meenemen).
- 13.30 u. J.H. van Balen: Mogelijkheden voor onderzoek met behulp van nestkasten
en nestkaarten (Hierbij wordt ingegaan op het nieuwe nestkastenproject).
- 14.15 u. J. Thissen: Roofvogeltellingen: doelstelling en resultaten.
- 14.45 u. Theepauze.
- 15.15 u. L. Buurma: Veldwaarnemingen aan vogeltrek: oude vragen in een
nieuwe jas?
- 16.00 u. R. Kwak: Landelijk georganiseerde trekvogeltellingen.
- 16.15 u. Film.

In de pauzes is er gelegenheid contact op te nemen met de organisatoren van de diverse projecten en kunnen de verschillende tel- en werkformulieren bekeken worden. De firma Natuur & Boek zal een boekenstand verzorgen waar boeken, die betrekking hebben op onderwerpen van deze dag, ingekeken en gekocht kunnen worden.

Alle Nederlandse vogelaars zijn welkom op deze bijeenkomst.

kuifvruiker:	4-3 1 ex Ooypolder (Re); 29-3 1 ex Maas Cuyk (Re).
edelvouler:	mei-juni max. 9 ex Kaliwaal-Ooypolder (veel).
roestomp:	april-mei 4 à 5 66 Ooypolder (versch).
woudaanje:	mei-juni 16 r, Groenlanden (versch).
kwak:	begin mei 2 ex Tichelgaten Urten-west (JdV); 15-6 2 ex. Bemmelse Jaarden--Groenlanden (AV).
blauwe reiger:	35 nesten kolonie Duivelsberg (OH).
purperreiger:	mei-juni 1 ex. Groenlanden (OH).
oelievaar:	9-4 1 ex Durnese Peel overvl. ---N (w), 10-5 2 ex Ooyse Graaf (LR). In de maanden daarna regelmatig waargenomen (versch).
lepelzaar:	15-3 3 ex H. Landslichting--w overvl. (OH).
kleine zwaan:	26-3 6 ex Oosterhoutse bos overvl. (Re).
witte zwaan:	2-3 2 ad ex Kekerdomse Waard (FS, GV, Na, w).
rietsgans:	1-3 1500 ex circul van de Ooy (PB); 12-3 16 ex. Kekerdom---N overvl. (PB).
orlogsans:	mei, april, mei 1 ex Ooypolder en Stuw Sambeek (versch).
rotgans:	24, 27- 4 1 ex Erlecomse Waard (OH).
smant:	3-4 768 ex Erlecomse Waard (OH); 12-5 16 Millingerwaard (OH).
krakeend:	20-3 1p Beerenndonck (FB).
bljstaart:	3-5 16 Oude Waal-Ooypolder, 266 Kaliwaal-Ooypolder (PB).
rooipootvalk:	20-4 16 Klein Vortum Maasneggen (Ey), 15-6 16, 18, 2 juv Groenlanden (OH).
krooneend:	17-3 16 Putten Leuth (PB), 24-4 1p Groenlanden (OH), 15-6 16 Millingerwaard (OH).
eidereend:	Geen jongen waargenomen dit jaar. 5-4 laatste waarneming (NJJN).
grote zeeëend:	mei-april Bironbaai-Ooypolder. 5-4 laatste waarneming (NJJN).
brilduiker:	zie eidersaend
rijdeike:	1-3 500, 16 Mookse Plas (Re); 20-4 1g, 1 juv 6 Oude-Waal-Ooypolder (PB).
grote zaabek:	2-5 16 Kaliwaal-Ooypolder (P); 5-4 1p Erlecomse Waard (NJJN).
brune kaikendief:	april, mei, juni 1p Erlecomse Waard/Kaliwaal-Ooypolder, 6-6 Laatste waarn. (PB).
zearend:	seizoen 1991 3 broedgevallen Ooypolder; 4-6 2 ex de Hamert (Hs).
visarend:	14-3 1juv ex Millingerwaard laatste waarneming (JT, PB).
noerselsinnoen:	18-3 waal bij de Vliestberg. Ooypolder (OH).
kwartel:	24-5 1 ex r Kekerdomse Waard (w); 10-7 1 ex r Tien Geboden-Ooypolder (PB).
kraanvogel:	10-6 16 r Grafwegen (OH); 21-6 16r St.Jansberg; 16 r Maartensberg (w); 23-6 16 r Knapheideweg Groesbeek (Na, w).
kluit:	2-3 24 ex Maasbrug Gennep (Re).
goudplevier:	april, mei, juni 1p Erlecomse Waard, 5 à 6 p Millingerwaard.
blauwe strandloper:	22-4 24 ex Bemmelse Waarden (OH).
bonte strandloper:	5-4 1 ex Erlecomse Waard (NJJN).
	5-4 5 ex Erlecomse Waard (NJJN).

STELTLOPERTELLINGEN BINNENLAND

In 1979 is een internationaal project gestart om ook de steltloper trek door het binnenland te gaan onderzoeken (de steltloper trek via de kust wordt onder andere tijdens de Waddenzeetellingen onderzocht). Allerlei terreinen, geschikt als pleisterplaatsen, rust- en slaapplaatsen, worden elk weekeinde geteld in de periode maart--oktober. Vloeiervelden, opspuitterreinen, draslanden, aan oevers van meren, plassen, rivieren en dergelijke. Ook losse waarnemingen worden gebruikt bij dit onderzoek.

In Nederland werd vóór 1981 alleen maar verbreekteld gewerkt aan steltloperonderzoek in het binnenland, of alleen maar aan bepaalde soorten zoals bijvoorbeeld de regenwulp. Geprobeerd wordt ook in Nederland een gekoördineerd onderzoek te starten. De vogelwerkgroep heeft een tijdje terug besloten hier ook aan mee te werken en heeft hiervoor het gebied Erlecomse Waard/Kaliwaal in de Ooypolder uitgekozen. Dit is een gebied met grote kans op redelijke aantallen steltlopers en het wordt toch al druk bezocht door veel vogeleers, zodat er altijd wel tellers te vinden zullen zijn. Er zullen ook wel veel losse waarnemingen binnenkomen.

Een lijstje van tot nu toe (6 september) in 1981 waargenomen

steltlopers:	
scholiekster	kemphaan
kluit	watersnip
kleine plevier	grutto
bontbekplevier	regenwulp
goudplevier	wulp
zilverplevier	zwarte ruiter
klouit	groenpootruiter
kanoetstrandloper	bosruiter
kleine strandloper	tureluur
temminck strandloper	witgatje
krombekstrandloper	oeverloper
bonte strandloper	

23 steltlopers waarvan één keer 17 soorten tegelijk!

Elk weekend, het liefst op zaterdag of zondag -maar bij verhindering mag ook op maandag geteld worden- wordt het gebied geteld door degenen die zich daarvoor hebben opgegeven. Alle steltlopers moeten genoteerd worden, dus ook de vogels die normaal gesproken broeden in het gebied.

In het verslag moet men tijd, tijdsduur, weersomstandigheden en waterhoogte vermelden.

Het gebied wordt begrensd door Erlecomse Dam, Duffeltdijk, privé weg naar steenfabriek T en A Kekerdom, de Waal, en het punt waar de Erlecomseweg uitkomt op de dijk (Erlecomse Dam), zie ook het kaartje.

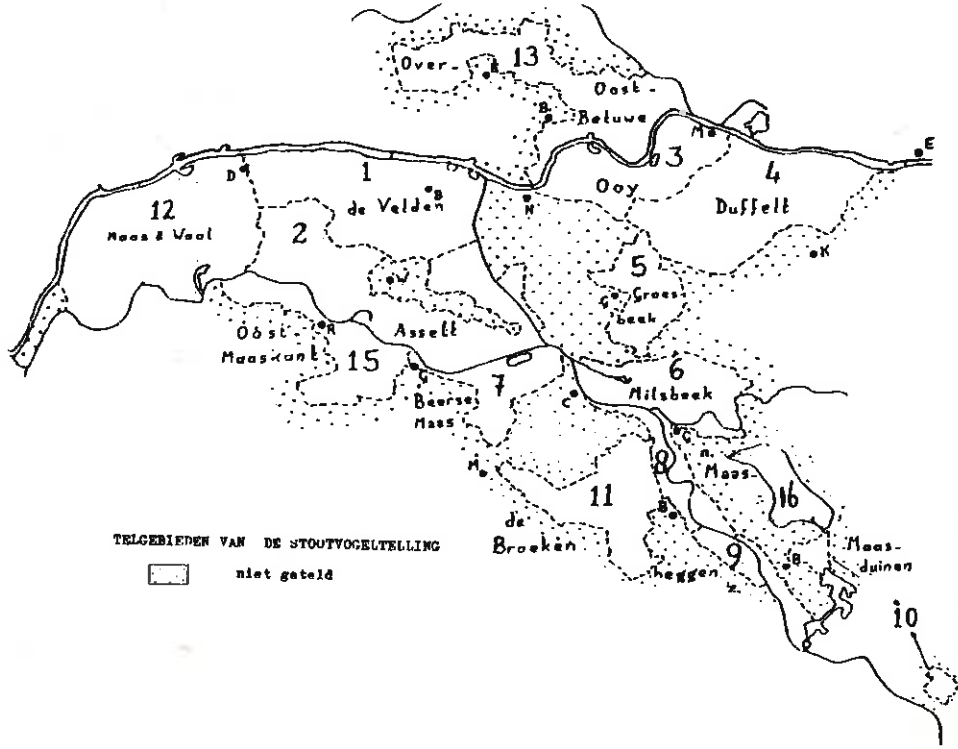
Er mag alleen geteld worden vanaf de dijk en vanaf de privéweg naar de steenfabriek T en A Kekerdom.

Het is geen gek idee de andere aanwezige vogelsoorten ook te tellen. We kunnen dan een goed beeld krijgen van het aantal-verloop van de eenden.

Ook al vanwege het voorgaande stel ik voor de steltloper tellingen en het hele jaar door te houden. Ook midden in de winter kun je kemphanen en watersnippen tegenkomen in het gebied.

De volgende 35 personen verleenden hun medewerking aan deze telling in het Rijk van Nijmegen: W.Aben(11), L. v.d. Bergh(12), F.Bloemendaal(13), C. ter Braak(4), P.Brouwer(3), J. v.Dokkum(1), M. v.Dongen(13), D. v.Dorp(13), B.Engelen(2), H.Eijkmans(8), W.Helmer(3), W.Hermesen(10), M.Hermesen-Erdkamp(10), O. v.Hoorn(1,3), P. v.Iersel(13), H.Klaassen(5), P. v.d. Knaap(1,12), J. v.Leeuwen(1,12), G.Muskens(5), M.Reijnders-van Herpen(8,16), F.Richter(4), L.Rietveld(4), G.Schreurs(13), R.Schuurkens(13), I.Stroowinder(16,8), J.Thissen(4,6), J.Verburgh(9,10), F.Versteeg(6), D.Visser(1), H. de Vries(7), Th.Wilbers(4,16), Th.Wilbers(16), Th.Wilbers(16) en R.Zollinger(4,5).

In de omgeving van Wageningen deden mee: C. van Berkel, W. van Barneveld, J. Gleichman, S. Ens, H. Holsbeeke, G. Sanders, K. van Setten, G. Schuijl en A. Vink.

- 12-3 1 ex Heksendaal Juivelsberg (OH).
 21-5 1 ex r Lindenholt Nijmegen (HM).
 13-6 6 ex Kaliwaal Ooypolder (Hvt).
 24-6 1 ex idem
 24-6 1 ex idem
 3-3 2 ex de Bruuk (JT); 27-3 1 ex Beerendonck (FB); 20-6 1 ex Stuw Afferden
 17-3 1 ex Bisonbaai-oost (PB); 20-5 6 ex Maasoever Heyen (Re).
 31-3 1 juv ex Jaal Millingerwaard (PB); 7-5 5 ad, 1 juv Jaal Klompenwaard (PB);
 10-6 1 juv ex Gude waal-Ooypolder (PB).
 23-5 min 317 nesten Kaliwaal-Ooypolder (OV, OH, PB).
 23-5 min 22 nesten Kaliwaal-Ooypolder (OH, DV, PB).
 20-5 1 ex Eigen tuin Gennep (Re).
 20-5 1 p Quin Afferden (Re); 23-6 1 p Mulderskop (W).
 17-3 1 ex Strang Bisonbaai (JT, PB); 11-5 1 ex Millingerwaard (AE).
 28-5 1 ex r boomgaard Berg an Dal (W); juni 1 ex Praetoriumstraat Nijmegen (JV).
 5-4 1 ex r wis-en Natuurkundigegebouw universiteit (PB).
 24-3 1 ex r Bisonbaai (PB).
 11-5 1 ex Millingerwaard (OH).
 juni 1 ex spoorlijn bij d'Almarasweg (JV).
 31-3 1 ex Steenfabriek Groenlanden (versch).
 10-5 1 ex Hezelstraat Groenlanden (PB).
 6-5 1 ex Steenfabriek Groenlanden (OH); 27-5 1 ex Hezelstr. Groenlanden (OH).
 10-5 1 ex Doyse Graaf (PB).
 24-4 2 ad z Oosterhoutse bos (Rs); 26-4 1 ad z Wedboerhoeve Millingerwaard (PB).
 13-3 1 ex Looierheide Bergen (Lb) (Ws); 25-3 1 ex Kranenburgbroek (Ws).
 22-4 kleine groepjes weddrijck verspreid (W).
 26-4 1 juv ex Gude Groenewoudseweg Nijmegen (W); 3-5 1 ad Goffert bij de vijver (Rs);
 juni 1 ad Kopse Hof four. (JV).
 17-3 4 ex Bokmeerse weiden (Re); 3-3 10 ex Kaliwaal-Ooypolder;
 13-3 1 ex Erlecomse Polder (PB).
 22-4 1 ex De But overvl. (W).
 15-5 tot min. 19-5 1-3 ad Persingense straat-Ooypolder (versch).

In de rubriek heb ik geen fenologische waarnemingen opgenomen omdat deze te zijner tijd gepubliceerd zullen worden in een apart artikel. Iedereen wordt verzocht zijn of haar fenologie-formulieren op te sturen, al was het maar met één soort! Waarnemingen van juli, augustus, september en voorgaande maanden graag zo spoedig mogelijk oosturen aan: Peter Brouwer, Pater Brugmanstraat 44, 6522 Nijmegen EH, Tel 080-220619.

Re: M. Reynders/JdV: J. de Vrieze/AV: A. Vink/OH: G. van Hoorn/W: W. Helmer/LR: L. Rietveld/JV: J. Helmer/Rs: A. Schuurkes/Fs: F. Sterck/GV: G. Verkley/HA: W. Hagemeijer/PB: P. Brouwer/FB: F. Bloemendaal/Ey: H. Eijkmans/MCN: Nijmeegse Jeugdverbond voor Natuurstudie/P: P. van Laake/Hs: de Heer en Mevrouw Hermen/JT: J. Thissen/HM: H. Muskens/Hvt: H. van Tienen/OV: U. Visser/AE: G. van Eck/JV: J. v.d. Vaart.

VAKANTIELIJSTJES

Een nieuwe rubriek. De soortenlijstjes die u hieronder vindt komen van mensen die op vakantie waren en gedurende die tijd hun ogen en oren wel open hadden, maar die geenszins op vogeltocht waren. Wat zij toevallig aan vogels tegenkwamen hebben zij achteraf, op mijn verzoek, genoteerd. Mijn eigen lijstjes suggereren een vogelbewuster gedrag, maar dat komt doordat ik dagelijks, des avonds voor de tent gezeten, me probeerde te herinneren welke vogels mij geswerden.

Wie wil, sture haar of zijn vakantielijstje in. Wilt u daarbij vermelden: oord of traject;

• datum of data;

• wijze(n) van vervoer.

pieter-paul van Laake,
beemdstraat 5, Nijmegen.

Nieuwe Schans-Bremerhaven-Cloppenburg-Bremerhaven-Nieuwe Schans.
29-31 juli 1981. Fiets. Pieter-Paul van Laake.

blauwe reiger 25+	kapmeew 10.000+	sprinkhaanrietzanger 1
oedevaer 1	zilvermeeuw 10	kleine karekiet 1
wilde eend 5	visdief 1+	spotvogel 2
bruine kiekendief 5	houtduif 50+	tuinfluiter 3
sperwer 1	turkse tortel	zwartkop 5
buizerd 15+	tortelduif 3	tjiftjaf 10
torenvalk 5+	steenuil 1	fitis 10
waterhoen	bosuil 1	grijze vliegenvanger 25
meerkooet	gierzwaluw 50+	matkop 4
scholekster 10+	grote bonte specht 3	pimpel 50
goudplevier 10+	veldleeuwerik 25	koolmees 40
krievit 5000+	boerenzwaluw 250+	boomklever 3
regenwulp 2	huishwaluw 100+	boomkruiper 4
wulp 10+	graspieper 5	gaai 5
	witte kuikstaart 100	ekster 50
	winterkoning 25	kauw 100+
	heggemus 4	zwarte kraai 25+
	roodborst 15	spreeuw 5000+
	zwarte roodstaart 3	huismus 500+
	gekraagde roodstaart 2	ringmus 5
	paapje 1	vink 100+
	merel 15	europese kanarie 1
	zanglijster 8	groenling 3
	grote lijster 30	putter 6
		kneu 25
		goudvink 1
		geelgors 50
		rietzanger 5

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	16	T	R	GV	T+
ncr	5	73		4									53		148		37	37
grote zaagbek	15	29		2			2						106		152		9	9
wilde zwaan		10													10			
wintertaling	45	153		36					35						269	23	140	163
kuifeend	121	132								40					253	61		61
tafeleend	75	201													316	11		11
bergeend		7													7			
smient		446											52		504	60		60
krakeend		5													5			2
meerkooet	939														939			
waterhoen	7	15													22			
patrijs	4	12		8											29	2		
pijlstaart		6													8			
slobeend		52													32			
slijs	10														10			
eidersend		1													1			
grote zeeëend		1													1			
brilduiker		2													11			
krooneend							6	3							11			
mandarijn eend							1								1			
grote lijster		7		9	5			1							1			
geelgors				6	2										21			
keep					2										28			
frater	1												90		3	10		10
															90			

stootvogel wintertelling betuwe/rijk van nijmegen febr. 1981 geb, nr: totaal

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	T+
buizerd	62	22	84	182	35	10	25	11	2	10	3	44	60	7	557	24	45
ruigpoot	33	7	33	63	6	12	10	5	2	2	2	21	25	3	219	21	15
torenvalk	3	2	5	7	1	2	3	1	1	1	1	5	3	1	35	3	2
spelleken																	
havik	3		1	1								1					
blauwe kiek	3																
zansuil	8		1	1					2						12		
stapduif	49														49		
tee	13		6							2		5	3	2	33	11	11
joddaars	25		50												84	18	18
blauwe reiger	33														11		
grijze gans			11												11		
kolgans			1000				4				140				1144		
rietgans			5840				650				1065				7685		
aalscholver			2												2		
nijlgans															2		
kleine rietgans												1			1		
kievit	25	2	532	765		3	620	185				91			2221	1605	2000
witgatje	5			2											7	1	1
kamphaan			8												8		
wulp			84												149		
watersnip	2		4							1					7		
holenduif	16		35		8		29	100							188	21	100
kramsvogel	4350	900	2440	7850		35						30			15705	30000	500
koperwiek			140												140		
grote gele kwik	1														1		
kleine kwik															2		
kleerekster	91		40						2						131		
zwarte kraai	127	210	32	143		137	41	184	4	1500	130			212	2716	115	115
roek	60		36	71		95				6				4	16		
bonte kreaai	3		39		2									98	150		
kauw	20	10		28	55									31	80	12	24
knobbelzwaan														19	132		
kleine zwaan																	

Mallorca, 23-30 november 1980, Gerard Miskens.

kulfaalscholver	kokmeeuw	cetti's zanger
blauwe reiger	stormmeeuw	bosrietzanger of
grijze gans	zilvermeeuw	kleine karekiet
monniksgier	houtduif	sardynse grasmus
dwergarend	dwerigooruil	kleine zwartkop
torenvalk	ijsvogel	tjiftjaf
rode patrijs	hop	waalerstaarrietzanger
waterhoen	veldleeuwerik	koolmees
meerkoet	rotszwaluw	zwarte kraai
flamingo	graspieper	raaf
bontbekplevier	grote gele kwikstaart	spreeuw
kievit	witte kwikstaart	huismus
wulp	heggemus	vink
oeverloper	roodborst	groenling
	zwarte roodstaart	putter
	roodborsttapuit	cirlgors
	beflijster	
	merel	
	zanglijster	
	grote lijster	

Ameland, 15-22 augustus 1981, Te voet, Pieter Brouwer.

dodaars 1	kokmeeuw	kleine karekiet 1
aalscholver	stormmeeuw	grasmus
blauwe reiger 1	zilvermeeuw	tjiftjaf
wintertaling 20+	grote mantelmeeuw	fitis 20+
wilde eend 200+	grote stern	grijze vliegenvanger
sloboend 20+	novi	koolmees
eideroend 200+	dwergstern	grijze klauwier 2
bruine kiekendief 2+	holenduif	ekster
blauwe kiekendief	houtduif	kauw
torenvalk 20+	turkse tortel	zwarte kraai
fazant	koekoek 2+	spreeuw
waterhoen	velduil 1	huismus
meerkoet	veldleeuwerik	vink
scholekster 10.000+	oeverzwaluw	groenling
kluut 2+	boerenzwaluw	kneu
bontbekplevier 20+	huiszwaluw	rietgors
goudplevier 200+	graspieper	
zilverplevier 200+	gele kwikstaart	
kievit 20+	witte kwikstaart	
drieteen strandl. 20+	winterkoning	
bonte strandl. 10.000+	roodborst	
watersnip	paapje 20+	
grutto 20+	tapuit	
rosse grutto 200+	merel	
regenwulp 20+	zanglijster	
wulp 1000+	grote lijster	
zwarte ruiter 2+		
tureluur 200+		
groenpoutrouter 500+		
witgatje 2+		
oeverloper 2+		
steenloper 20+		

Leeuwarden-Sneek-Weerribben-Salland-Achterhoek-Veluwe-Betuwe,
15-22 augustus 1981, Fiets, Johan Thissen.

fuut	kokmeeuw	kleine karekiet
aalscholver 1	stormmeeuw	tuinfluitter
blauwe reiger	zilvermeeuw	tjiftjaf
purperreiger 1	visdief	fitis
knobbelzwaan	holenduif	goudhaantje
wintertaling	houtduif	pimpelmees
wilde eend	turkse tortel	koolmees
kuifeend	tortelduif	vlaamse gaai
bruine kiekendief 1	ransuil	ekster
sperwer 1	gorte bonte specht	kauw
buizerd 1	veidleeuwrik	roek
torenvalk	boerenzwaluw	zwarte kraai
boomvalk 1	huiszwaluw	spreeuw
fazant	boompleper	huismus
waterhoen	graspleper	ringmus
meerkooet	witte kuikstaart	vink
scholekster	roodborst	groenling
kievit	merel	putter 2
kemphaan	grote lijster	kneu
watersnip		geelgors
grutto		rietgors
regenwulp 4		
wulp		
tursluur		
oeverloper 3		

Hautes Fagnes, 9-22 augustus 1981, Te voet, Pieter, Paul van Laake.

blauwe reiger 1	houtduif 10	grasmus 5
wilde eend 5	turkse tortel 1	zwartkop 4
sperwer 1	gierzwaluw 5	tjiftjaf 3
buizerd 20+	grote bonte specht 3	fitis 1
torenvalk 3	boerenzwaluw 75	goudhaan 50+
	huiszwaluw 25	vuurgoudhaan 5+
	boompleper 4	staartmees 3
	gele kuikstaart 2	glanskop 3
	gorte gele kuikstaart 3	matkop 20
	witte kuikstaart 6	kuifmees 10
	waterspreeuw 1	zwarte mees 1+
	winterkoning 20	pimpel 5
	heggemus 4	koolmees 10
	roodborst 20	boomklever 1
	zwarte roodstaart 10	boomkruiper 5
	merel 10	gaai 5
	kramsvogel 150	ekster 8
	zanglijster 20	kauw 14
	grote lijster 4	zwarte kraai 150
		spreeuw 1000
		huismus 10
		vink 300
		groenling 5
		putter 6
		kneu 50+
		goudvink 4

Kievit: Ruim 2000 in februari en bijna 2000 in januari. Ook in december (8000 ex) waren de aantallen vrij laag.

Wulp: Een flinke afname deze winter van 586 ex. in december via 258 in januari naar 149 ex. in februari.

Watersnip: Ongeveer gelijk met de aantallen in januari.
dec 80: 26 ex - jan 81: 6 ex - feb 81 7 ex

Witgatje: Dit aantal was gelijk aan dat van januari (7 ex).

In december werden er 14 gezien.

Klapekster: Wederom in gebied 9 (Maasheggen-zuid) 2 ex. met dit verschil, dat ze in januari op de linkeroever en in februari op de rechteroever werden gezien. Hierbij moet opgemerkt worden, dat in februari de linkeroever niet geteld is. In december zaten er ook 2 ex. (dezelfde?) op de linkeroever. De in december in gebied 10 op de Bergerheide aanwezige 2 ex. werden in februari niet meer gezien. In januari is de Bergerheide niet geteld.

Kraaiachtigen: Ook dit keer werden in bijna ieder telgebied enkele tientallen tot enkele honderden Roeken gezien. Ook dit keer sprong NO-Brabant er weer uit (+ 1500 in gebied 11). Het aantal Bonte Kraaien was in februari (16 ex) lager dan in januari (23 ex). In december werden er 53 ex. gezien.

Johan Thissen

delijk. Het aantal was gelijk aan dat van februari vorig jaar. Net zoals deze keer werden er toen 3 ♀♀ of juvenielen waargenomen.

Tabel 7. Aantal waargenomen Blauwe Kiekendieven

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	15	16	T
feb 76	2	-	4	-	-	-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	6
feb 77	-	-	3	1	1	-	-	1	x	x	x	x	x	x	x	6
feb 78	x	-	x	1	-	-	-	x	-	x	x	x	x	x	x	1
feb 79	1	1	3	4	1	1	1	-	-	2	1	2	2	x	x	19
feb 80	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	x	3
FEB 81	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	x	-	3
Jan 81	-	1	2	1	1	3	-	-	-	-	-	-	-	x	-	8
dec 80	-	-	2	1	1	3	-	-	-	1	-	-	-	x	-	8

Duidelijk komt in deze tabel nog eens de invasie in de strenge winter 78/79 naar voren.

Opvallend is, dat in gebied 6 (Milsbeek) geen kiekendief werd gezien. Op 14-2, een week na de telling dus, werd hier wel weer een jagend ♀ waargenomen (G. Müskens).

Smelleken

In het deze keer slechts gedeeltelijk getelde gebied 9 (Maasheggen-zuid) werd het enige Smelleken gezien.

Tabel 8. Aantal waargenomen Smellekens

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	15	16	T
feb 76	-	-	-	-	-	-	1	x	x	x	x	x	x	x	x	1
feb 77	-	-	-	-	-	-	-	-	x	x	x	x	x	x	x	0
feb 78	x	-	x	-	-	-	-	-	2	x	x	x	x	x	x	2
feb 79	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	x	x	3
feb 80	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	x	3
FEB 81	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	x	-	1
Jan 81	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-	1	-	x	-	4
dec 80	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	x	-	2

Overige soorten

Uilen: Er werden erg weinig uilen waargenomen in vergelijking met de januariertelling. Mogelijk is het weer hiervan de oorzaak.

Steenuil: Slechts 12 ex. waarvan 8 in gebied 1. Blijkbaar heeft alleen D. Visser (7 ex) een beetje op deze soort gelet.

Ransuil: Slechts 3 ex. (DV) tegen 114 in januari. Dick verzamelt momenteel gegevens over slaappleatsen van Ransuilen. De verspreidingskaart hiervan begint aardig vol te groeien. Aanvallende gegevens zijn van harte welkom.

Dodaars: Slechts 33 ex. tegen resp. 57 en 53 in januari en december.

Blauwe Reiger: dec 79 254 Jan 80 206 feb 80 149
dec 80 305 Jan 81 250 FEB 81 279

Kleine Zwaan: Er werden deze winter resp. in december, januari en februari 123, 255 en 132 ex. gezien. Op de oevers van de Niers was tijdens de telling een met een pootring gemarkeerd ex. aanwezig. Deze zwaan bleek op 27-10-1972 als eerstejaars vrouwtje in Slimbridge (Engeland) geringd te zijn.

Wilde Zwaan: Dit keer 10 ex. in de Ooypolder. Mogelijk heeft het groepje uit de Bemmelse of Gendtsche Waarden (december ex) zich met het Ooy-groepje verenigd (december 3 ex).

Genzen: De overvliegende ganzen zijn ditmaal niet in de totaallijst opgenomen. Tegen de gewoonte in was dit in december wel gedaan vanwege de toen optredende sterke trek. Helaas hebben we nu geen aantallen van de Duffelt. Door vakantie van Leo van den Bergh en Aart Vink lukte het ons niet deze gegevens tijdig binnen te krijgen.

Steltlopers: Goudplevieren werden deze winter alleen in december waargenomen (176 ex).

ROOFVOGELTELLINGEN

TELLINGEN en TREKWAARNEMINGEN van ROOFVOGELS in GROESBEEK

in de herfst en winter van 1980/81

In de afgelopen herfst en winter zijn in Groesbeek 7 roofvogeltellingen gehouden. De bedoeling was om uit het aantalsverloop vast te kunnen stellen, wanneer de winterpopulatie in het open gebied komt.

Zowel bij de tellingen zelf als bij de uitwerking ervan vormde het onderscheid tussen doortrekkende en verblijvende exemplaren een probleem. Voor zover mogelijk is alleen deze laatste groep verwerkt in de tellingen met daarnaast de vermelding van trek tijdens deze tellingen. Tevens zijn er gegevens van specifieke trektellingen uit die periode opgenomen als vergelijking (Groesbeek en Elten).

Het weer: 5-10-'80: droog, bewolkt, vrij koud, vrij helder.

19-10-'80: 's ochtens zonnig en helder, 's middags bewolkt en harde wind.

2-11-'80: droog, zonnig, gem. temperatuur \pm -1,5°C., harde wind (7) uit O-NO richting.

23-11-'80: droog, bewolkt, \pm 13°C., vrij krachtige wind(5).

6-12-'80: 's morgens: droog, geheel bewolkt, temp. onder 0°C., harde noorden wind.

's middags: droog, licht bewolkt, wind afnemend tot windstil, zonnig, zeer helder.

3-01-'81: buiig, 0-10°C., harde wind.

7-02-'81: buiig, 5-8°C., krachtige wind.

Medewerkers: -roofvogeltellingen-: Henk Klaassen (HK), Gerard Müskens (GM), Johan Thissen (JT), Dick Visser (DV), Ronald Zollinger (RZ).
-trektellingen-: J.v/d Bergh (JB), L.v/d Bergh (LB), H.Eykmans (HE), R.Gorissen (RG), J.Post (JP), M.Reynders (MR), F.Versteegh (FV), A.Vink (AV), FJ.de Vries (FJ.V), H.de Vries (HV), J.de Vrieze (JV), T.Wilbers (TW) en de onder roofvogeltellingen genoemde personen.

De buizerd:

Door de grotere aantallen leent deze soort zich er het beste voor om wat beter te kunnen ingaan op enerzijds de trekbewegingen binnen deze streken, anderzijds de verspreiding binnen Groesbeek.

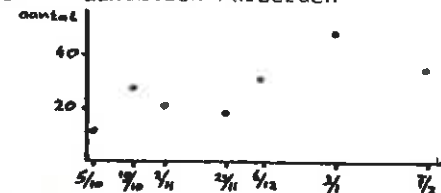
In tabel 1 zijn de aantallen (en dichtheid) weergegeven zoals die bij de roofvogeltellingen werden vastgesteld. Dit zijn dus de buizerden waarvan aangenomen werd, dat ze in Groesbeek verbleven.

Tabel 1. aantal en dichtheid (ex./km²) van de buizerd in Groesbeek

datum	5-10	19-10	2-11	23-11	6-12	3-1	7-2
aantal	11	27	21	18	31	48	35
dichtheid	0.4	1.0	0.8	0.7	1.1	1.7	1.3

Bij het grafisch uitzetten van de aantallen gedurende de telperiode, wordt het verloop beter zichtbaar. De grafiek vertoont 2 pieken. De

grafiek: aantallen buizerden

eerste piek doet vermoeden dat er onder de verblijvende buizerden toch doortrekkers bevonden, die zich tijdelijk in het gebied ophielden. Dit vermoeden wordt versterkt doordat tijdens de telling van 19-10-'80 tevens nog 30 trekkende buizerden werden waargenomen.

Uit deze periode van roofvogeltrek zijn ook enkele trektellingen voorhanden.

Tabel 2 trek van de buizerd

datum	plaats	tijd	aantal	globale richting	weer	waarnemers
28-09-80	Kl. Amerika	9.45-13.25	7	Z	zonnig, 20-23°C, heilig	TW, HV, FV, MR, HE, GM, RZ, JT.
	Jansberg	9.50-13.30	5	Z		
12-10-80	Jansberg	10.00-13.00	7	Z, NO	's morgens geheel be-	MR, JP, HE, RG, JV, DV.
	Wylerberg	10.00-11.30	1	O	wolkt; rond	
	Can. Kerkhof	12.30-14.45	51	NW, ZW	middag opklaringen	

Naast deze trektellingen binnen Groesbeek werden bij Elten tijdens trektellingen op 12/13-10-'80 resp. 54 en 89 trekkende buizerden waargenomen. De periode waarin sterke trek van de buizerd geconstateerd werd, komt dus overeen met de tijdelijke stijging van de buizerdaantallen in de loop van oktober (zie grafiek).

Opvallend is ook het aantalverloop van de buizerd in het lage deel van Groesbeek (deelgebied 4):

Tabel 3 aantal en dichtheid (ex./km²) van de buizerd in deelgebied 4

datum	5-10	19-10	2-11	23-11	6-12	3-1
aantal	3	8	3	1	0	0
dichtheid	0,5	1,4	0,5	0,2	0,0	0,0

De eigenlijke stijging tot het wintermaximum begon vermoedelijk rond half november en eindigde eind december (zie grafiek). De daling van het aantal in februari is aan de vroege kant gezien de ervaringen in de laatste jaren. Mogelijk is het te wijten aan de slechte weersomstandigheden. Het is echter ook helemaal niet uitgesloten dat er al buizerden waren weggetrokken (zie stootvogeltellingen februari '81). Gedurende de meeste tellingen stond er een vrij krachtige wind, waardoor vele buizerden zich ophiielden langs de bosranden van het Nederrijck (deelgebied 3) en van het Reichswald (deelgebieden 5 en 6). Alleen in deelgebied 3 bleef de dichtheid tijdens de tellingen telkens boven de 1.0 ex./km² (1.1 tot 2.0 ex./km²). De hoogste dichtheid werd in deelgebied 5 geconstateerd nl.: 3.7 ex./km² op 3-1-81.

De torenvalk:

In oktober en begin november zijn relatief vrij hoge aantallen torenvalken waargenomen. De hogere herfst aantallen zijn mogelijk ook weer doortrekkers. Uit diverse trektellingen blijkt echter, dat er weinig doortrekkende torenvalken worden waargenomen in dit jaargetijde. Het is niet duidelijk waarom de aantallen in de winter (eind november tot eind januari) zo laag zijn. Vanwege de harde wind zal er onderteld zijn, maar men mag aannemen dat dit gebied 's winters minder aantrekkelijk is voor torenvalken.

Tabel 4 aantal en dichtheid (ex./km²) in Groesbeek

datum	5-10	19-10	2-11	23-11	6-12	3-1	7-2
aantal	7	11	7	2	2	2	6
dichtheid	0.25	0.40	0.25	0.07	0.07	0.07	0.22

De sperwer:

Het aantal sperwers was in de 2^e helft van oktober en begin november duidelijk hoger. Dit zijn waarschijnlijk grotendeels doortrekkers, al dan niet fouragerend. Tijdens de tellingen werden er op 19-10 be-

Tabel 4. De dichtheid van de Sperwer in de telgebieden (ex./km²)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	15	16	T	Taan- tal
dec80	0,040	0,070	0,090	0,060	0,220	0,060	0,080	0,050	0,220	0,060	0,010	0,16	-	0,04	0,07	43	
jan81	0,010	0,100	0,070	0,090	0,070	0,060	0,000	0,050	0,250	0,060	0,010	0,10	-	0,00	0,06	35	
FEB81	0,040	0,050	0,140	0,090	0,040	0,060	0,000	0,160	0,070	0,000	0,060	0,08	-	0,04	0,07	35	
feb80	0,030	0,040	0,050	0,170	0,040	0,030	0,000	0,000	0,170	0,000	0,020	0,040	0,03	-	0,06	34	
feb79	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,4	0,1	0,1	0,0	0,2	-	0,09	49	

*niet vergelijkbaar door onvolledige telling

Al met al dus geen grote verschuivingen in de aantallen Sperwers binnen de afgelopen winter. Vergelijken we de aantallen met de februari tellingen uit de voorgaande jaren dan zien we een stabilisering van het aantal op het niveau van 1980. De daling van de aantallen, die vorig winterseizoen werd gesignaleerd, heeft zich niet doorgezet.

Tabel 5. Dichtheidsklassen van de Sperwer en openheidsklassen

dichtheid (ex./km ²)	telgebied	landschapstype	telgebied
0,000 - 0,050	1,2,5,7,11,16	open type	1,12,13
0,051 - 0,100	4,6,10,12,13	beide typen	2,3,6,7,11,16
0,100	3,8,9	coulissen	4,5,8,9,10

Als men dit vergelijkt met tabel 7 uit het januariverlag (Mourik 2), dan blijkt, dat de Sperwers nu gelijkmatiger verdeeld zijn over de verschillende landschapstypen. Er kwamen alleen in de Ooypolder (3) en in het Maasheggengebied (8,9) dichtheden voor van ongeveer 1½ ex. per 10 km², terwijl in de rest van het gebied de dichtheid lager dan 1 ex. per 10 km² was.

De geslachtsverhouding van de Sperwers was: 20 ♀♀, 8 ♂♂ (29%) en 7 onbekend.

WAGENINGEN

In de Gelderse Vallei werden 3 Sperwers gezien. In een dichtheid omgerekend (0,07 ex./km²) is dit vergelijkbaar met de gemiddelde dichtheid rond Nijmegen. Vergeleken met december (0,22 ex./km²) is dit wel een forse afname van het aantal waargenomen Sperwers.

In de Betuwe werd geen enkele Sperwer waargenomen. In december werden er 2 gezien, waarvan 1 in het gebied, dat nu niet geteld is.

Havik

NIJMEGEN

Het aantal waargenomen Haviken viel tegen voor de tijd van het jaar. In februari 1980 werden er tweemaal zoveel gezien. Waarschijnlijk speelde het

Tabel 6. Aantal en dichtheid (ex./km²) van de Havik

	aantal	dichtheid
dec 80	12	0,02
jan 81	6	0,01
FEB 81	5	0,01
feb 80	10	0,02
feb 79	9	0,02

woer hierbij een rol. Bij slecht weer is het animo om prachtige (balts)vluchten te maken niet groot. Vaak blijven ze bij zulk weer dan ook rustig in de beschutting zitten. Ook binnen de afgelopen winter viel het aantal in februari tegen. In december werden er nog 12 exemplaren gezien; via 6 ex. in januari waren het er in februari nog maar 5. Zoals gebruikelijk werden deze 5 weer in de Duffelt (3 ex.), bij Groesbeek en op de Bergerheide gezien.

WAGENINGEN

In de zuidelijke Gelderse Vallei werden evenals in december 2 Haviken gezien. Ook de plaatsen waren identiek: in de omgeving van Hockelum en van de Grebbeberg.

Blauwe Kiekendief

Het aantal Kiekendieven in december (8 ex) en in januari (ook 8) was be-
duidend hoger dan in februari (3 ex). Waar ze gebleven zijn is niet dui-

gaald dan in de rest van ons gebied. Misschien waren er gewoonweg nu wat minder Buizerden, omdat ze eerder dan in voorgaande jaren begonnen zijn met de terugkeer naar de broedgebieden.

WAGeningen

Hoewel de resultaten niet geheel vergelijkbaar zijn, doordat nu een gedeelte niet geteld is, valt het op dat de dichtheid in de Betuwe nu (0,30 ex/km²) vrijwel gelijk is aan die van december (0,31 ex/km²). Deze dichtheid komt overeen met die in de slechtste gebieden rond Nijmegen. Waarom zitten er in de Betuwe zo weinig Buizerden? Dit is volgens ons niet het gevolg van een gebrek aan goede slaapgelegenheden: de bossen van de Veluwe en de Heuvelrug zijn immers dichtbij en verder zijn er nog voldoende bosjes en boomgaarden in de Betuwe zelf. Ook lijken er beslist voldoende uitkijkposten in de vorm van weipalen en dergelijke aanwezig te zijn. Mogelijk wordt de lage dichtheid veroorzaakt doordat de weilanden in de Betuwe over het algemeen erg netjes zijn met weinig pollen. Dit geeft veldmuizen weinig kans. Een argument voor deze theorie wordt gevormd door het feit, dat in gebieden in de Betuwe, waar de graslanden minder intensief beheerd worden, zoals de Meilanden en het Hollanderbroek bij Homoet, die door de VWG Nijmegen geteld worden, wel veel Buizerden overwinteren.

De dichtheid in de zuidelijke Gelderse Vallei (0,97 ex/km²) komt ook goed overeen met de dichtheid in december (1,06 ex/km²). De stand hier is dus ongeveer gelijk tot iets lager dan in de telgebieden van de VWG Nijmegen. Nogal wat Buizerden hielden zich op in of nabij de Veenkampen.

Torenvalk

NIJMEGEN

Tot op twee cijfers achter de komma was de vastgestelde dichtheid exact gelijk aan die van januari (0,42 ex/km²). Deze stand is gelukkig een stuk hoger dan de catastrofaal lage dichtheden in beide voorgaande winters, toen rond de 0,2 exemplaar per km² waargenomen werd. Dit verschil wordt ongetwijfeld veroorzaakt door de nu betere muizenstand. Wij hopen, dat er nog weer eens ooit een muizenstand zal komen, zoals in de winter 70/71, toen in de Ooypolder 3,2 exemplaar per km² waargenomen werd. Dat ook in het voorjaar en de zomer van 1981 de muizenstand nog goed was, kan men afleiden uit de goede broedresultaten van de Torenvalk dit jaar.

Tabel 3. De dichtheid van de Torenvalk in de telgebieden (ex/km²)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	15	16	T
dec80	0,360	281	291	0,60	0,70	240	360	320	390	0,70	160	190	33	-	0,11	0,47
jan81	0,470	221	100	0,850	0,70	300	240	160	750	400	280	110	41	-	0,08	0,42
FEB81	0,420	170	770	0,810	220	360	400	270	270	140	270	260	65	-	0,11	0,42
feb80	0,220	160	180	700	180	150	0,080	620	250	140	0,080	0,050	440	15	-	0,24
feb79	0,1	0,1	0,3	0,4	0,0	0,1	0,2	0,2	0,5	0,1	0,2	0,1	0,0	-	-	0,16

* niet vergelijkbaar door onvolledige telling

WAGeningen

Zowel in de zuidelijke Gelderse Vallei (0,34 ex/km²) als in de Betuwe lijkt de dichtheid nu wat hoger dan in december (resp. 0,29 ex/km² en 0,16 ex/km²). Dit echter schijn. In de zuidelijke Gelderse Vallei werden in december 13 ex. waargenomen en in februari maar twee meer. Het verschil in de Betuwe wordt louter en alleen veroorzaakt door het feit, dat nu een gedeelte, waar in december maar 1 Torenvalk is gezien, niet geteld is. In de twee gebieden, die wel geteld zijn, werden in december 20 Torenvalken gezien en in februari 21. Ook voor Wageningen geldt dus, dat feitelijk geen verschil is met januari.

Sperwer

NIJMEGEN

Het waargenomen aantal Sperwers was gelijk aan het aantal in januari; de dichtheid was echter iets hoger, doordat een kleiner gebied geteld is. De dichtheid was gelijk aan die van december.

halve de in tabel 5 vermelde sperwers nog 2 doortrekkers waargenomen.

Tabel 5 aantal en dichtheid (ex/km²) in Groesbeek van de sperwer

datum	5-10	19-10	2-11	23-11	6-12	3-1	7-2
aantal	1	4	3	1	6	2	1
dichtheid	0.04	0.14	0.11	0.04	0.22	0.07	0.04

Behalve deze waarnemingen zijn er ook nog gegevens uit specifieke trekwaarnemingen. Deze worden vermeld in de onderstaande tabel 6.

Tabel 6 trek van de sperwer in Groesbeek, Kleef en Elten

datum	plaats	tijd	aantal	globale richting	weer	waarnemers
28-09-80	Jansberg	zie tabel 2	2	Z/ZW	zie tabel 2	zie tabel 2
12-10-80	Can.Kerkhof	" "	8	ZW	" "	zie tabel 2
12-10-80	Elten	10.20-14.00	15	Z		LB, JB, FJV, AV.
	Kleef	10.30-12.25	3	Z	erg mistig	JT, JH, RZ.
13-10-80	Elten	10.20-14.00	14	Z	bewolkt, later opklarend	JB, DV.

Een toename van het aantal fouragerende sperwers kan het gevolg zijn van een periode waarin veel trek plaatsvindt. Maar ook andere factoren kunnen een rol spelen zoals het weer. Tijdens de telling op 6-12-80 varieerde het weertype sterk tussen de ochtend en de middag. 's Ochtends werd het noordelijke deel geteld van Groesbeek en 's middags het zuidelijke deel. Dit zijn resp. de deelgebieden 3,4 en 1,5,6. In 3,4 werden geen sperwers waargenomen, terwijl 3 toch een zgn. "goede sperwerhoek" is. 's Middags klaarde het weer op en werden er 6 sperwers gezien in de deelgebieden 1,5 en 6. In februari alsook in januari was het weer vrij slecht tijdens de tellingen; het aantal waargenomen sperwers was toen ook gering (tabel 5).

De havik:

Op 19-10-80 werd een enorm aantal haviken waargenomen. Nog nooit waren er bij tellingen in Groesbeek 7 haviken gezien op één dag. Het weer was op die dag ook uitermate gunstig; erg helder en een lekker briesje. Het is aannemelijk dat de meeste haviken uit dit gebied kwamen. Bij trektellingen in Elten worden echter ook regelmatig trekken-de haviken waargenomen. Maar dan wel in erg kleine aantallen.

Tabel 7 aantal en dichtheid van de havik in Groesbeek

datum	5-10	19-10	2-11	23-11	6-12	3-1	7-2
aantal	1	7	1	0	0	1	1
dichtheid	0.04	0.25	0.04	0.00	0.00	0.04	0.04

De blauwe kiekendief:

Zowel in december '80 als in januari '81 werd er 1 exemplaar in Groesbeek waargenomen. Bij alle overige tellingen werden er geen kiekendieven gezien.

De rode wouw:

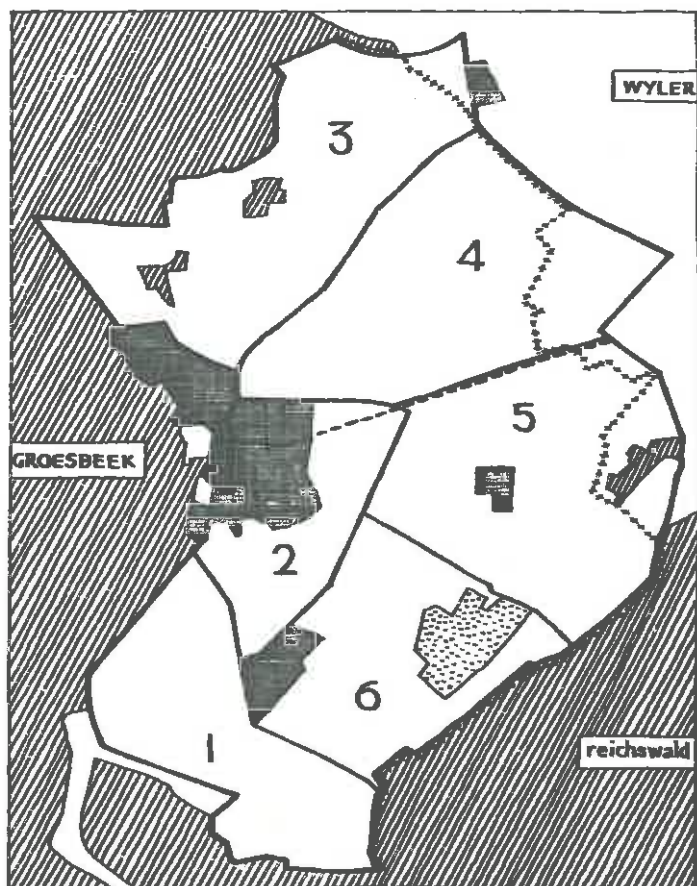
Op 28-09-80 werd er 1 exemplaar gezien op de Jansberg, trekkend in zuidelijke richting en erg laag vliegend.

De smelleken:

In de winter wordt deze soort bijna nooit in Groesbeek gezien. Wel zijn er enkele waarnemingen uit de herfst (trek dus). Op 28-9-80 werd een 0 jagend op de Jansberg waargenomen door verschillende mensen. Op 5-10-80 werd er een exemplaar waargenomen op de Wylerberg.

Ter verduidelijking van de landschappelijke situatie in Groesbeek en de ligging van de deeltelgebieden is het volgende schetsje van het gebied gemaakt.

Ronald Zollinger
Gerard Miskens

STOOTVOGELTELLINGEN

Februari 1981

Inleiding

De meeste gebieden werden geteld in het telweekende van 7/8 februari. Het weer was regenachtig; af en toe vielen er regenbuien. De temperatuur lag iets boven de 5 °C en er stond een matige ZW-wind. Het zicht varieerde sterk.

Helaas zijn een gedeelte van telgebied 2 (ten zuiden van Wychen), een gedeelte van telgebied 11 (omgeving Beugen-Rijkevoort) en een gedeelte van telgebied 9 (zuidelijke Brabantse Maasheggen) niet geteld; wij hebben althans geen gegevens van deze gebieden ontvangen.

Het als in december zijn ook de gegevens van de roofvogeltellingen rond Wageningen opgenomen. Daar werden de zuidelijke Gelderse Vallei en twee gebieden in de centrale Betuwe geteld. Helaas hebben we van het gebied Keesteren-Dodewaard, dat in december wel geteld is, nu geen gegevens ontvangen.

Tabel 1. Oppervlakten en indeling naar openheid van de getelde gebieden

Telgebied	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	16	T
open	7880											8100	3820		19800
coulissen			7800	2760				1880	750	380					14570
beide		4200	4260			5350	2480				750			2700	17740
De oppervlakten van de gebieden rond Wageningen bedroegen:															52110
zuidelijke Gelderse Vallei: 4450 ha															
centrale Betuwe : 8000 ha															

Buizerd

NIJMEGEN

De dichtheid van de Buizerd ($1,07 \text{ ex/km}^2$) was een stuk lager dan de dichtheden in januari ($1,27 \text{ ex/km}^2$) en december ($1,20 \text{ ex/km}^2$). De afname was vrij gelijkmatig over de telgebieden verspreid. Alleen in de gebieden 7 en 13 namen de aantallen waargenomen Buizerden iets toe, waarbij opgemerkt moet worden, dat dit althans wat betreft gebied 13 gezien het geringe aantal, dat daar voorkomt, van weinig belang is. Opvallend is en blijft de toename in gebied 7.

Tabel 2. De dichtheid van de Buizerd in de telgebieden (ex/km^2)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	15	16	T
dec 80	1,0	0,6	2,5	2,7	1,1	0,5	0,7	0,7	0,6	0,7	0,2	0,6	2,2	-	0,6	1,20
jan 81	1,1	0,6	2,3	2,9	1,7	0,7	0,7	0,3	1,0	2,0	0,4	0,9	1,3	-	0,4	1,27
FEB 81	0,8	0,5	2,0	2,3	1,3	0,3	1,0	0,6	0,3	0,7	0,4	0,5	1,6	-	0,3	1,07
feb 80	1,2	1,0	1,3	2,8	2,8	0,9	1,3	0,9	1,0	1,2	0,3	1,0	1,5	0,9	-	1,33
feb 79	1,0	1,0	1,4	2,6	1,8	0,7	0,9	1,5	0,5	1,2	0,3	0,6	1,3	-	-	1,21

In voorgaande jaren waren de waargenomen aantallen in februari meestal vrijwel gelijk aan de aantallen in januari. Het is moeilijk te zeggen of de nu vastgestelde daling reëel is dan wel een gevolg van de slechtere telomstandigheden. Tegen de invloed van slechtere telomstandigheden spreekt het feit, dat de vastgestelde dichtheid van de Torenvalk vrijwel gelijk is aan die van januari. De theorie, dat er nu in februari minder Buizerden in ons gebied zouden verblijven door een daling van de muizenstand in de loop van de winter wordt weerlegd door twee argumenten. Ten eerste lijkt, zoals reeds gezegd, de stand van de Torenvalk, die afhankelijk is van muizen dan de Buizerd, gelijk aan die van januari. Ten tweede is de stand van de Buizerd in de muizenrijke gebieden van de Goy (het Circul) en de Duffelt (het Kranenburger Bruch) zeker niet meer ge-

5) In het gebied tussen Donsbrüggen-Rindern-Düffelward bevindt zich een zeer belangrijke broedpopulatie van weidevogels, waaronder een voor Noordrheinland-Westfalen zeer grote populatie Grutto's (Uferschnepfen) (15 paren). Daarnaast broeden er soorten als Kievit (Kiebitz) (meer dan 40 paren), Tureluur (Rotschenkel), Watersnip (Bekassine), Holenduif (Hohltaube), Steenuil (Steinkauz) (meer dan 10 paren) en zeer groot aantal zangvogelsoorten. Vele van deze broedvogelsoorten zouden ernstige schade ondervinden van de aanleg van de weg B9 door dit gebied.

In Nederland streeft men naar het stichten van een landschapsreservaat "de Gelderse Poort", dat het gehele stroomgebied van Rijn en Waal tussen Lobith-Zevenaar en Nijmegen zou moeten gaan omvatten. Het gebied van de Duffelt sluit hierbij aan en vormt een eenheid met de Ooypolder in Nederland. In de terreinen op Duits grondgebied zijn echter de natuurlijke waarden op landschappelijk en biologisch niveau aanzienlijk groter dan aan de Nederlandse zijde. Behoud van deze waarden is dan ook van uitermate groot belang en de verdere aanleg van de weg B9 kan deze natuurlijke waarden slechts onherstelbare schade toebrengen. Daarom dringen de Stichting Vogelwerkgroep Grote Rivieren en de vereniging Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen en omstreken er met klem bij U op aan om noodzaak én tracering van deze weg in ernstige heroverweging te willen nemen en de hier genoemde, uitermate belangrijke en kwetsbare delen van dit unieke gebied voor het nageslacht te beschermen.

namens de Stichting Vogelwerkgroep Grote Rivieren,

de voorzitter

de secretaris

namens de vereniging Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen e.o.,

de voorzitter

de secretaris

de penningmeester

BEZWAARSCHRIFT

Bezwaarschrift tegen doortrekking van de weg B9 door het Kranenburger Bruch en door andere delen van de Duffelt

De Stichting Vogelwerkgroep Grote Rivieren en de vereniging Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen en omstreken maken door dit schrijven bezwaar tegen de aanleg van de Bundesstrasse (B)9 -Nordumgehung Kleve- van bouwkilometer 5+608,40 tot bouwkilometer 12+500.

De belangrijkste redenen voor dit bezwaar zijn de volgende:

- 1) Open landschappen zoals het Kranenburger Bruch, dat overigens reeds in zeer ernstige mate geweld is aangedaan door het enkele jaren geleden gebouwde hoog gelegen verkeersknooppunt, zijn zeer zeldzaam geworden in het stroomgebied van de Niederrhein. Historisch, landschappelijk en biologisch vormt het Kranenburger Bruch een uitermate waardevol en -door de openheid van het landschap- zeer kwetsbaar gebied, waarin wat betreft infrastructuur in de loop van eeuwen nauwelijks veranderingen zijn aangebracht. In de laatste jaren echter zijn, naast het reeds genoemde verkeersknooppunt en een gedeelte van de weg B9, ook enkele landbouwwegen aangelegd alsmede enkele nieuwe waterleidingen gegraven. Deze aanslagen zijn op zich al als zeer desastreus voor dit gebied te beschouwen, de verdere aanleg van de weg B9 is vanuit een oogpunt van cultuurhistorie, landschapsbehoud en natuurbescherming onverantwoord!
- 2) Het Kranenburger Bruch is een van de belangrijke voedsel- en rustgebieden voor de wilde ganzen, die in steeds groter wordende aantallen aan de Niederrhein de winter doorbrengen. In het centrale deel van dit gebied vinden de vogels nog een ruime mate aan rust, doordat wegen er grotendeels ontbraken en de terreinen nauwelijks door mensen betreden worden gedurende de wintermaanden. In de laatste jaren was het Kranenburger Bruch voedsel- en rustgebied voor aantallen ganzen die menigmaal de 10.000 exemplaren overschreden. Deze vogels fourageerden vooral in dat deel van het gebied waar tot dusverre nog geen doorgaande wegen zijn aangelegd.
- 3) Ook is het Kranenburger Bruch broedgebied voor vogelsoorten, die in Noordrheinland-Westfalen tot de zeldzame broedvogels behoren, zoals Watersnip (Bekassine), Wulp (Grosser Brachvogel), Grutto (Uferschnepfe) en Tureluur (Rotschenkel), terwijl er een grote roodborsttapuiten (Schwarzkehlchen) populatie voorkomt (meer dan 20 paren).
- 4) Ook tegen het verdere verloop van de geplande B9 zijn grote bezwaren aan te voeren. In het gebied tussen Donsbrüggen-Rindern-Düffelward (=am Sender) ligt een uniek landschap met monumentale oude meidoornhagen, houtwallen en laaggelegen, vochtige grasianden. In dit gebied komen nauwelijks wegen voor, waardoor het één der rustigste delen van de Duffelt is. Zowel landschappelijk als biologisch zijn er dan ook onoverkomelijke bezwaren tegen opoffering van dit unieke gebied ten behoeve van een autoweg. In dit gebied pleisteren iedere winter vele duizenden wilde ganzen, die hier naast rust en voedsel ook veel beschutting vinden door de talrijke heggen en houtwallen. Wanneer er door dit kwetsbare gebied een autoweg zal worden aangelegd, dan gaat daarmee de zo belangrijke factor rust verloren, hetgeen een zeer nadelige invloed op de ganzenpopulatie kan hebben. Temeer daar het aantal ganzen aan de Niederrhein nog iedere winter toeneemt is het juist van het grootste belang om voldoende "opvangcapaciteit" in de vorm van rustgebieden van flinke afmetingen te creëren en veilig te stellen.

BELANGRIJKSTE FOURAGEERTERREINEN
in alle wintermaanden ± regelmatig bezocht

BELANGRIJKE FOURAGEERTERREINEN
in de loop van het winterhalfjaar altijd bezocht

SLAAPPLAATS 'DE BIJLAND'

DOOR TE TREKKEN WEG B 9

